

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Отрішко Марини Анатоліївни на тему «Медіакультура та медіадискурс інформаційного простору малих міст України: соціокомунікаційна модель», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 06 «Журналістика» за спеціальністю 061 «Журналістика»

Характеристика особистості здобувача

Отрішко Марина Анатоліївна у 2016 році закінчила Київський національний університет культури і мистецтв за спеціальністю «Культурологія», освітній ступінь «Бакалавр»; у 2018 р. здобула освітній ступінь «Магістр» у Київському національному університеті культури і мистецтв за спеціальністю «Культурологія». Із 2022 року є здобувачем наукового ступеня доктора філософії в Сумському державному університеті за спеціальністю 061 «Журналістика» на кафедрі журналістики та філології.

Тему дисертації у останній редакції затверджено на засіданні Вченої ради СумДУ (протокол № 08 від 08 грудня 2022 року).

За час навчання в аспірантурі Отрішко М. А. зарекомендувала себе як сумлінний, відповідальний та висококваліфікований науковець. Вона успішно освоїла сучасні методи наукових досліджень, проявила цілеспрямованість та високу працездатність, активно залучалася до наукової діяльності, демонструючи ініціативність та рішучість у досягненні поставлених цілей.

Взяла участь у всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях, зокрема V міжнародній науково-практичній конференції «Наукові розробки, передові технології, інновації» (Прага, 06 – 08 травня 2019 р.), III міжнародній науково-практичній конференції «Креативні технології, підприємництво і менеджмент в організації соціокультурної сфери XXI століття» (Київ, 15-16 жовтня 2019 р.), V міжнародній науково-практичній конференції «Траєкторії сталого розвитку українського суспільства: особистість і культура» (Маріуполь, 15 листопада 2019 р.), I міжнародній науково-практичній конференції «Феномен культури постглобалізму» (Маріуполь, 27 листопада 2020 р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції «Філософія подієвої культури: теорія та практика» (Київ, 26-27 березня 2020 р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції «Філософія культурно-мистецької освіти» (Київ, 24 березня (24 червня) 2022 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Імідж і репутація: сучасні тенденції і виклики» (Київ, 23 вересня 2022 р.), II Всеукраїнській науково-практичній конференції студентів, аспірантів та молодих науковців «Сучасний масовокомунікаційний простір: історія, реалії, перспективи» (Суми, 25-26 травня 2023 р.). Міжнародній науково-практичній конференції «Імідж і репутація: сучасні тенденції і виклики» (Київ, 12-13 травня 2023 р.), Всеукраїнській науково-практичній онлайн-конференції «Актуальні проблеми правової комунікації в контексті формування інформаційно-правового

суспільства в Україні» (Рівне, 17 травня 2024 р.), Міжнародній науково-практичній онлайн-конференції «Україна-2024: глобальні та регіональні виклики» (Рівне, 11 жовтня 2024 р.).

Основні положення і результати дисертації викладено в 17 науково-дослідницьких працях, із яких 3 статті у фахових збірниках і журналах (одноосібно), 3 статті у фахових збірниках і журналах (у співавторстві), 1 стаття – у виданні, індексованому в міжнародній наукометричній базі (Scopus) (у співавторстві), 10 опублікованих тез доповідей на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Об'єктом дослідження у дисертаційній роботі Отрішко М. А. є медіакультура та медіадискурс інформаційного простору малих міст України. Предмет дослідження – соціокомунікаційна модель особливостей функціонування медіадискурсу та медіакультури інформаційного простору малих міст України. Метою дисертаційної роботи є визначення функціональних характеристик та ознак медіакультури й медіадискурсу як визначальних елементів соціокомунікаційної моделі інформаційного простору малих міст України.

Актуальність теми

Медіакультура інформаційного простору – це важлива складова сучасного інформаційного суспільства, яка впливає на всі сфери життя. У сучасному світі інформація стала важливим ресурсом, що визначає не лише розвиток економіки, але й формує культурні та соціальні цінності. Однак, коли мовиться про інформаційний простір малих міст України, виникає низка особливостей та викликів, які потребують докладного вивчення та аналізу. Малі міста як складова територіальної структури України мають своє особливе соціокультурне середовище, яке впливає на формування їхнього інформаційного простору та медіакультури. Сучасне інформаційне суспільство перебуває на етапі стрімкого розвитку цифрових технологій та глобалізаційних процесів. Ці функціональні характеристики є супровідними компонентами медіаспоживання та формування медіакультури, особливо малих міст України. Адже глобалізація інформаційного суспільства та медіасередовища насамперед відбувається на локальному рівні та стосується інформаційного і комунікаційного супроводу аудиторії жителів малих міст України.

Медіадискурсивні процеси відіграють важливу роль у формуванні громадської думки, інформуванні аудиторії, суспільно-політичних переконаннях. Вивчення медіадискурсивних понять медіакультури у малих містах як соціокомунікаційного феномену, дозволить знаходити неузгодженості інформаційного супроводу та можливостей цифрової реалізації інформотворення, які, очевидно, помітні у функціональному розрізі можливостей інформаційно-комунікаційного супроводу у поняттях «місто-село», а також серед різних соціальних груп, що перебувають у комунікаційно-інформаційному середовищі.

Дослідження інформаційної специфікації публічно-комунікаційного простору малих міст України як медіадискурсивного текту є актуальним та супроводжується визначеними факторами функціонування. Категоріально-демографічна характеристика поняття малого міста є найбільшою у вимірі чисельності серед міського поселення, а відтак, і обширною за інформаційним простором і комунікаційним середовищем співдії з громадськістю. Акцентуація наукового дослідження медіакультурного комунікаційного процесу визначається у географічно-територіальній площині аналізу тематичної характеристики та аудиторної специфіки сприйняття тематичної інформації. Щодо умов функціонування інформаційного середовища та комунікаційного процесу у медіадискурсивному контексті концепту малих міст супроводжується активністю інформаційного розвитку на цих територіях, які є важливим чинником суспільного розвитку.

Зв'язок роботи з науковими програмами та темами

Дисертаційне дослідження відповідає пріоритетним напрямкам наукових досліджень Сумського державного університету, зокрема у межах міжнародного грантового проєкту Journalism Education for Democracy in Ukraine: Developing Standards, Integrity and Professionalism (Журналістська освіта задля демократії в Україні: розробка стандартів, доброчесність та професіоналізм) – проєкт ЄС ЕРАЗМУС+, № 598964- ЕРР-1-2018-1-UK-ЕРРКА2-СВНЕ-JP, 2018–2022 рр., науково-дослідної роботи кафедри журналістики та філології факультету ІФСК СумДУ «Особливості формування національного інформаційного простору України: від радянської системи ЗМІ до демократичної моделі» (номер державної реєстрації 0115U001713) та «Сучасний масовокомунікаційний простір: історія, реалії, перспективи» (номер державної реєстрації 0121U111164).

Особистий внесок здобувача у виконання дисертаційної роботи

Дисертаційна робота є авторською одноосібною працею. Теоретичний та прикладний компоненти дослідження, виокремлені положення та методологічні етапи наукового пошуку, що відображено у дисертації, визначені дослідницею особисто. Науково-дослідницьке підґрунтя концепцій, ідей, тлумачень, гіпотез інших дослідників, що використані у дисертації, характеризуються дотриманням авторкою норм академічної доброчесності і правил цитування та є підсиленням науково-дослідницьких ідей дисертантки.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, що сформульовані в дисертації

Дисертаційне дослідження Отрішко Марини Анатоліївни здійснено на високому методичному рівні з використанням комплексу сучасних методів дослідження. Основні наукові положення та висновки, викладені в дисертації, ґрунтуються на отриманих результатах і повністю відповідають меті та завданням дослідження. Дисертаційне дослідження спирається на достатню

кількість емпіричних джерел, що є не бхідними для його виконання. Зокрема, проаналізовані матеріали місцевих медій м. Шостка Сумської області, м. Бердичів Житомирської області та м. Стрий Львівської області («Шостка.INFO», «Шостка News City», «Shostka News», «РІО Бердичів», «BERDICHEVBIZ.news», «Мій Стрий»); програми міжнародної культурної співпраці: «Культурна столиця Європи», «Східне партнерство», «Культура», «Київська ініціатива», «Інтеркультурні міста», «COMUS» та ін. Емпіричну базу дослідження становлять 100 респондентів, 50 із яких відповідали на запитання за допомогою Google Forms, а 50 – в усній формі. Такий комплексний підхід до збору та аналізу інформації підтверджує достовірність і наукову обґрунтованість отриманих результатів дослідження.

Результати експериментальних і теоретичних досліджень були представлені та обговорені на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях, а також опубліковані в наукових фахових виданнях.

Наукова новизна результатів

Наукова новизна здобутих результатів дисертаційного дослідження Отрішко Марини Анатоліївни викликана сучасним, інноваційним розумінням проблеми медіакультури та медіадискурсу малих міст України щодо функціонування соціокомунікаційної моделі інформаційного простору.

Уперше: проаналізовано чинники функціонування медіакультури та медіадискурсу малих міст України що до соціокомунікаційної моделі інформаційного простору; досліджено та проаналізовано особливості розвитку медіакультури в контексті міського публічного інформаційного простору і конкретизовано категоріально-понятійний апарат дослідження медіакультури та медіадискурсу; впроваджено в науковий обіг поняття «мале місто»; керуючись отриманими у дослідженні результатами опитування, розроблено соціокомунікаційну модель медіадискурсу інформаційного простору малих міст України; на основі проведеного опитування мешканців малих міст для з'ясування особливостей їхньої медіакультури, виявлення характерних рис функціонування медіадискурсу здійснено якісно-кількісний аналіз отриманих результатів за допомогою статистичних методів.

Удосконалено: дослідження інформаційного простору щодо процесів становлення та формування креативних міст в історичній еволюції людства; схарактеризовано креативний інформаційний простір сучасного міста та виявлено проблеми розвитку медіакультури інформаційного простору малих міст України.

Набуло подальшого розвитку: теоретичні дослідження концепту медіакультури та медіадискурсу інформаційного простору малих міст України щодо функціонування соціокомунікаційної моделі.

Практичне значення отриманих результатів

Дисертаційне дослідження має вагоме практичне значення, що полягає в комплексному підході до аналізу інформаційного простору та розробки

стратегій покращення медіакультури в малих містах України, сприянні культурного розвитку та підвищенні якості інформаційного середовища медіадискурсу.

Результати дослідження можуть використовуватись у теоретико-прикладній складовій підготовки здобувачів освіти всіх рівнів та під час укладання навчальних програм, формування тематик спецкурсів для освітньо-професійних та освітньо-наукових програм зі спеціальності 061 Журналістика.

Представлена у дослідженні візуалізаційно-графічна складова результату наукового пошуку пропонується для використання під час укладання навчальних посібників, підручників, монографій, навчально-методичних розробок тощо.

Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях, персональний внесок здобувача

Основні положення і результати дисертації викладено в 17 науково-дослідницьких працях, із яких 3 статті у фахових збірниках і журналах (одноосібно), 3 статті у фахових збірниках і журналах (у співавторстві), 1 стаття – у виданні, індексованому в міжнародній наукометричній базі (Scopus) (у співавторстві), 10 опублікованих тез доповідей на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях. Сукупність усіх публікацій відображає викладені в дисертації результати дослідження, що відповідає вимогам п. 8, 9 вимог до присудження ступеня доктора філософії «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету міністрів України №44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 22 січня 2022 року.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Отрішко М. А. Культурна пам'ять міст. *Питання культурології*. 2020. № 36. С. 60-68.
2. Отрішко М. А. Використання культурних та креативних індустрій як шлях ревіталізації малого міста. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2020. № 3. С. 40-45.
3. Отрішко М. Муралі міста як форма інформаційного спротиву російській агресії. *Український інформаційний простір*. 2023. 1(11), С. 264–276. [https://doi.org/10.31866/2616-7948.1\(11\).2023.279708](https://doi.org/10.31866/2616-7948.1(11).2023.279708)
4. Отрішко М., Харкевич Н. Медіадискурс як визначальний елемент соціокомунікаційної моделі інформаційного простору малих міст: тенденції та основні напрямки дослідження. *Наукові праці Міжрегіональної Академії*

управління персоналом. Журналістика. 2023. №. 3 (8). С. 14-22.
<https://doi.org/10.32689/maur.philol.2023.3.3>

5. Отрішко М., Харкевич Н. Медіакультура як фактор формування громадської думки в малих містах. *Образ*. 2024. №. 1 (44). С. 158-167.
[https://doi.org/10.21272/Obraz.2024.1\(44\)-158-167](https://doi.org/10.21272/Obraz.2024.1(44)-158-167)

6. Отрішко М., Харкевич Н. Аналіз медіакультури в інформаційному просторі малих міст України: визначення ключових характеристик та особливостей. *Society. Document. Communication. Соціум. Документ. Комунікація*. 2024. Т. 9, № 1. С. 59-68. <https://doi.org/10.69587/sdc/1.2024.59>

7. Sabadash J., Petrova I., Oriekhova S., Polishchuk L., Haidukevych K., Otrishko M. *Historical, Cultural and Tourist Monuments as a Factor in the Development of Territories. International Journal of Advanced Research in Engineering and Technology (IJARET)*. 2020. 11 (6), pp. 485-493. (Scopus) DOI: 10.34218/IJARET.11.6.2020.044

8. Отрішко М. А. Культурна політика України: законодавчі засади. *Наукові розробки, передові технології, інновації: збірник наукових праць та тез наукових доповідей за матеріалами V міжнар. наук.-практ. конф. (Прага, 06 – 08 травня 2019 р.)*. Nemoros s.r.o. Prague, 2019. pp. 27-32.

9. Отрішко М. А. Культурний розвиток малих міст України. *Креативні технології, підприємництво і менеджмент в організації соціокультурної сфери XXI століття: збірник доповідей III міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 15-16 жовтня 2019 р.)*. / наук.ред. Я.М. Мартинишин. Київ: КНУКіМ, 2019. С. 135-138.

10. Отрішко М. А. Місто як культурний текст: до визначення поняття. *Траєкторії сталого розвитку українського суспільства: особистість і культура: зб. наукових доп. V міжнар. наук.-практ. конф. (Маріуполь, 15 листопада 2019 р.)*. / Маріуп. держ. ун-т; гол. ред. Ю. С. Сабадаш ; упоряд. С. Янковський. Маріуполь: МДУ, 2019. Ч. 1. С. 45-48.

11. Отрішко М. А. Публічний простір міста як основа формування мікроклімату території. *Феномен культури постглобалізму: збірник матеріалів I міжнар. наук.-практ. конф. (Маріуполь, 27 листопада 2020 р.)*. / Маріуп. держ. ун-т; гол. ред. Ю. С. Сабадаш; упоряд. С. Янковський; техн. ред. О.В. Дейниченко. Маріуполь: МДУ, 2020. Ч. I С. 202-206.

12. Отрішко М. А. Культурні та креативні індустрії як чинник трансформації малого міста. *Філософія подієвої культури: теорія та практика: матеріали всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 26-27 березня 2020 р.)* Київ: КНУКіМ, 2020. С. 128-131.

13. Отрішко М. А. Культурні та креативні індустрії в місті як сучасний сегмент культурно-мистецької освіти. *Філософія культурно-мистецької освіти: матеріали всеукр. наук. конф. (Київ, 24 березня (24 червня) 2022 р.)*. Київ: КНУКіМ, 2022. С.154-156.

14. Отрішко М. А. Культурний текст міста як чинник формування іміджу. *Імідж і репутація: сучасні тенденції і виклики: міжнар. наук.-практ.*

конф. (Київ, 23 вересня 2022 р.) / М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ: Вид. центр КНУКіМ, 2022. С. 26-28.

15. Отрішко М. А. Передача змістів як особливість медіакультури інформаційного простору малих міст України. *Сучасний масовокомунікаційний простір: історія, реалії, перспективи*: збірний наукових праць II Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих науковців (Суми, 25-26 травня 2023 р.). / відп. за вип. В. О. Садівничий. Суми: Сумський державний університет, 2023. С. 83-86.

16. Отрішко, М. А. Еволюція вуличного мистецтва у період повномасштабного вторгнення. *Імідж і репутація: сучасні тенденції і виклики*: міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 12-13 травня 2023 р.) / М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ: Вид. центр КНУКіМ, 2023. С. 222-224.

Представлені публікації свідчать про результати роботи здобувача на окремих етапах дослідження та повністю відображають основні тези та висновки роботи. Участь здобувача в опублікованих наукових статтях узгоджена з іншими співавторами.

Оцінка мови та стилю дисертації

Матеріали дисертації викладено українською мовою, послідовно за формально-логічною структурою з дотриманням наукового стилю написання. Матеріали ілюстровані рисунками й таблицями.

За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації не виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації (Протокол перевірки роботи на плагіат системою StrikePlagiarism.com. від 03.12.2024). Запозичення, виявлені в роботі, оформлені коректно й не мають ознак плагіату. Подані до захисту наукові досягнення є власним напрацюванням аспірантки Отрішко Марини Анатоліївни.

Відповідність фаху

Дисертаційна робота відповідає спеціальності 061 Журналістика.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності.

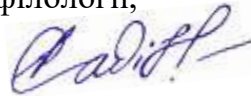
За результатами перевірки дисертаційної роботи Отрішко Марини Анатоліївни на тему «Медіакультура та медіадискурс інформаційного простору малих міст України: соціокомунікаційна модель», на наявність ознак академічного плагіату зафіксовано достовірність посилань на першоджерела для текстових та ілюстративних запозичень; навмисні спотворення не були виявлені. Це дозволяє стверджувати про дотримання академічної доброчесності.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Отрішко Марини Анатоліївни за актуальністю проблеми, методичними підходами, обсягом, ґрунтовністю аналізу та

інтерпретацією отриманих даних, повнотою викладу принципів наукових положень, науково-теоретичним та практичним значенням повністю відповідає вимогам п. 6 «Порядку присудження ступеня доктор філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а дисертант, з урахуванням виконання у повному обсязі освітньої складової освітньо-наукової програми та індивідуального плану наукової роботи, заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 06 «Журналістика» за спеціальністю 061 «Журналістика».

Голова апробаційної ради
зі спеціальності 061 «Журналістика»,
завідувач кафедри журналістики та філології,
д-р наук із соц. комунік., професор

Володимир САДІВНИЧИЙ